

**ANALYTICKÁ SPRÁVA ZAMERANÁ NA KOMUNIKÁCIU
PROBLEMATIKY NÁSILIA NA ŽENÁCH A DOMÁCEHO NÁSILIA
CEZ NÓRSKY VLÁDNY PORTÁL WWW.DINUTVEI.NO „VAŠA
CESTA VON Z NÁSILIA“ A MOŽNOSTI VYUŽITIA INFORMÁCIÍ
V PRAXI NA SLOVENSKU**

Andrej Kuruc

2017

„Domov musí byť bezpečné miesto pre všetkých“

ANALYTICKÁ SPRÁVA ZAMERANÁ NA KOMUNIKÁCIU PROBLEMATIKY
NÁSILIA NA ŽENÁCH A DOMÁCEHO NÁSILIA CEZ NÓRSKY VLÁDNY
PORTÁL WWW.DINUTVEI.NO „VAŠA CESTA VON Z NÁSILIA“
A MOŽNOSTI VYUŽITIA INFORMÁCIÍ V PRAXI NA SLOVENSKU

Vypracoval: Ing. Mgr. Andrej Kuruc

Vydal: Inštitút pre výskum práce a rodiny 2017

Rozsah: 20

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

*„Aktivita je financovaná z grantov Nórska prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu“
Supported by a grant from Norway Grants. „Spolufinancované zo štátneho rozpočtu Slovenskej
republiky“ / Co-financed by the State Budget of the Slovak Republic.*

www.norwaygrants.org

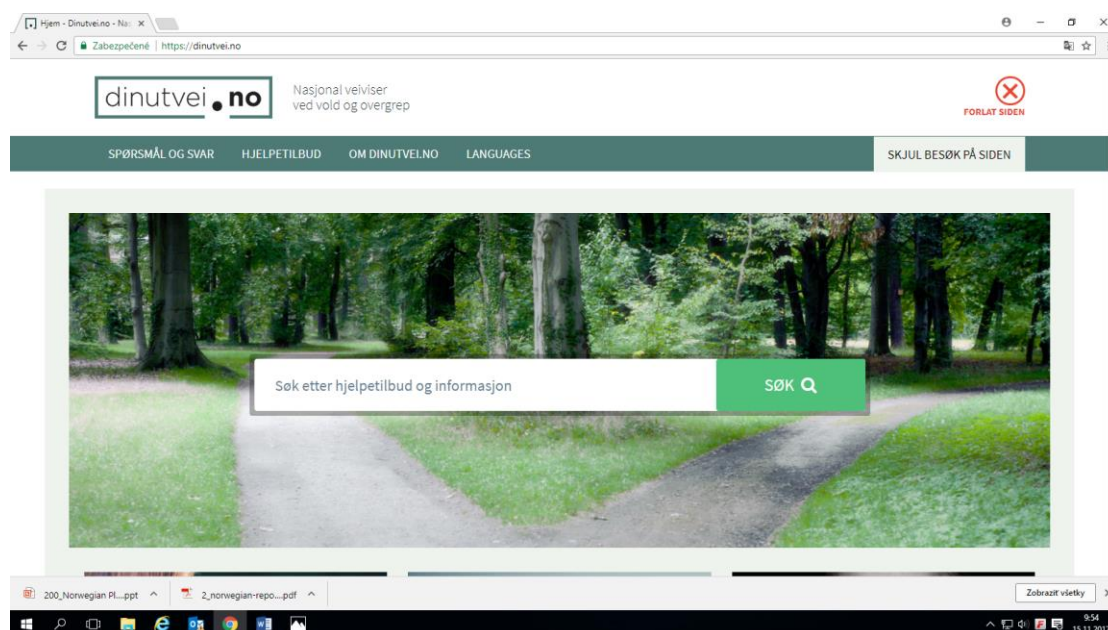
OBSAH

OBSAH	3
Úvod	4
1 Cieľové skupiny webového portálu www.dinutvei.no	5
2 Zameranie portálu www.dinutvei.no	5
2.1 Služba otázky a odpovede	7
3 Štruktúra a obsah webportálu „vaša cesta von z násilia“ www.dinutvei.no	8
3.1 Pre ľudí, ktorí zažili násilie	9
3.2 Informácie pre páchatel'ov násilia	13
3.3 Tretie osoby, ktoré poznajú niekoho, kto zažil násilie	13
3.4 Profesionáli a profesionálky, ktorí a ktoré prichádzajú do kontaktu o ženami, ľuďmi, ktorí zažili násilie	13
3.5 Sexuálne násilie	18
4 Bezpečnosť webovej stránky	18
5 Odporúčania pre webovú stránku www.zastavmenasilie.gov.sk	19
6 Záver	20
Použité zdroje	20

Úvod

V rámci študijnej cesty do Nórska nám bol predstavený aj nórsky národný webový portál www.dinutvei.no, čo v preklade znamená „**vaša cesta von z násilia**“. Ide o národný portál o domácom a sexuálnom násilí a špecializovaný web zameraný na podporu tých ľudí, najmä žien, ktorí zažili násilie v partnerských a blízkych vzťahoch a sexuálne násilie (to znamená napr. znásilnenie, obťažovanie, vynucovanie si nepríjemných sexuálnych praktík). Webový portál je sprievodcom poznatkami o téme. Je súčasťou nórskej snahy o prevenciu domáceho násilia a jeho administrátorom je Nórske centrum pre násilie a posttraumatické stresové štúdie (NKVTS). Vznikol ako úloha z nórskeho akčného plánu pod názvom „Život bez násilia“ v rokoch 2014 – 2017 (súčasťou portálu má byť aj národná linka, na ktorej sa v súčasnosti pracuje). NKVTS malo v roku 2014 vytvoriť koncept stránky v niekoľkých jazykoch, robili to spolu aj s ďalšími organizáciami, napr. s ich najväčšou ženskou zdravotníckou organizáciou. Snažili sa zapojiť občiansku spoločnosť, dôležité mimovládne organizácie, ale aj napr. Sekretariát pre krízové centrá (tak nazývajú bezpečné ženské domy v Nórsku), ktorý združuje ženské organizácie špecializované na domáce a sexuálne násilie. V roku 2015 vytvorili pracovnú skupinu a 15.2.2016 bol portál spustený. Financuje ho Ministerstvo spravodlivosti a pracujú na ňom 3 zamestnanci a zamestnankyne na plný pracovný úväzok. Redakcia v NKVTS spolupracuje so špecialistkami a špecialistami v oblasti témy a odpovedá na otázky.

Cieľom analytickej správy je preto priblížiť fungovanie a skúsenosti s informačným portálom v Nórsku, ktorý sa týka prevencie a riešenia násilia pre aktérov zo Slovenska ako sú Inštitút pre výskum práce a rodiny, Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR, Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch a ďalšie inštitúcie. Cieľom je tiež na základe informácií získaných z fungovania portálu v Nórsku navrhnúť odporúčania na úpravu podobného vládneho portálu na Slovensku www.zastavmenasilie.gov.sk, ktorý sa venuje prevencii násilia na ženách. Rovnako rôzne inštitúcie môžu získať prehľad o tom, ako funguje pomoc pre ženy a ľudí, ktorí zažívajú a zažili násilie v Nórsku a naučiť sa dobrú prax.

Národný nórsky portál www.dinutvei.no

1 Cieľové skupiny webového portálu www.dinutvei.no

Cieľovou skupinou webového portálu www.dinutvei.no sú ženy (ale aj muži), ktorí zažívajú a zažili domáce násilie, sexuálne násilie, rôzne druhy zneužívania. Cieľovou skupinou sú aj odborníci a odborníčky, ktorí prichádzajú s takýmito ľuďmi do prvého kontaktu, špecialisti a špecialistky v téme, ako aj osoby s rozhodovacími právomocami a rôzne inštitúcie, ktoré tam majú možnosť nájsť odborné informácie, kľúčové postupy, pomoc a metodiky. Jedna časť stránky je určená aj pre páchatelov násillia, ktorí mohli v minulosti zažívať násilie a zároveň sú ochotní svoj problém riešiť a hľadať pomoc. Cieľové skupiny majú možnosť:

- získať prehľad o pomáhajúcich službách dostupných na miestnej aj národnej úrovni,
- získať rýchly prístup k poznatkom o svojej situácii alebo situácii iných,
- možnosť kontaktovať centrum pomoci z akéhokoľvek dôvodu.

Ambíciou portálu je, aby ľudia bez ohľadu na pohlavie, vek, etnickú príslušnosť, sociálny status ako aj politický názor a náboženskú vieru získali užitočné informácie a poznatky. Služba nie je určená pre deti a mladistvých mladších ako 16 rokov. Predpokladá sa však, že niektorí mladí ľudia môžu tiež rozumieť obsahu portálu a využiť jeho informácie. Zároveň im webstránka odporúča využiť aj linku pre deti a mládež, čo je pomoc a informačná služba určená pre deti od 7 do 12 rokov a adolescentov vo veku 13 až 18 rokov. Podobne napríklad na Slovensku máme linku detskej istoty 116 111.

2 Zameranie portálu www.dinutvei.no

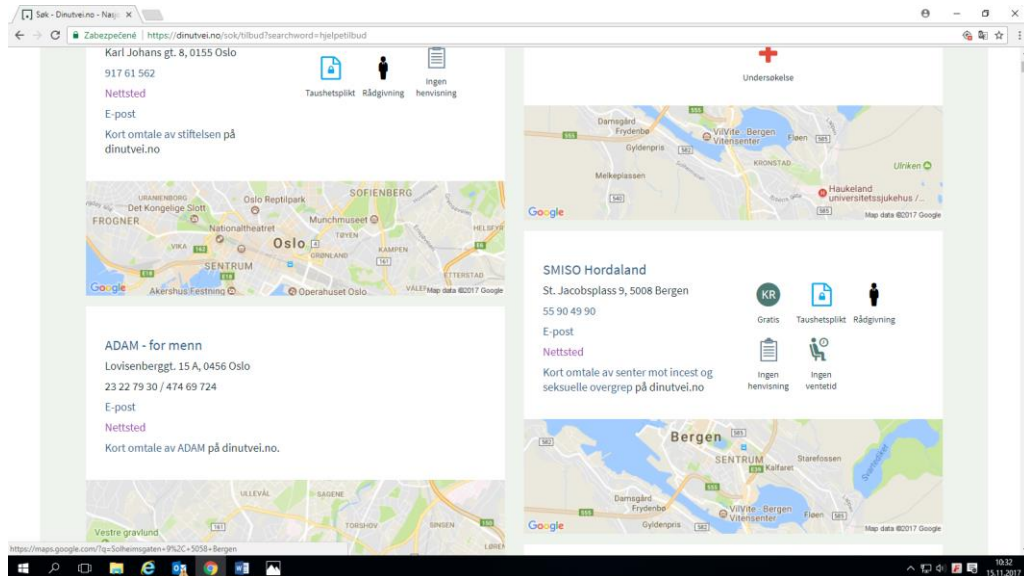
Násilie v blízkych vzťahoch, znásilnenie a iné sexuálne útoky môžu mať vplyv na človeka, bez ohľadu na to, kto je a kde žije. Návštevy portálu nemožno sledovať. Návštevníci a návštevníčky tu nájdu aj službu otázok a odpovedí, kde môžu poslať anonymné otázky. Portál dopĺňa špecializované služby a zariadenia pre ľudí, ktorí zažili násilie v partnerských vzťahoch, násilie na ženách, pričom nesúťaží s nimi, nie je na ňom potrebné dopĺňať informácie, ktoré si návštevníci a návštevníčky môžu nájsť na iných stránkach, keďže sú tam tematické odkliky na ne. Zabezpečená je jednoduchá dostupnosť informácií ako aj kvalita poznatkov cez expertný panel. Ten zahŕňa expertky a expertov zo špecializovaných organizácií, polície, prokuratúry, práva, psychológie, zdravotníctva, sociálnej práce, práce s deťmi atď.. Zabezpečuje výmenu informácií medzi profesionálmi a profesionálkami, keď potrebujú pomoc. Portál je zrozumiteľný a dostupný pre všetkých v 14 rôznych jazykových mutáciách: somálsky, poľsky, samisky, kurdsy, arabsky, anglicky, španielsky, farsi, francúzsky, rusky, thajsky, urdu, turecky a samozrejme nórsky. Výhodou pre profesionálov a profesionálky je, že ak im klientka nerozumie, môžu jej všetky potrebné informácie a kontakty pomoci poskytnúť v ich jazyku a vysvetliť im situáciu vďaka tomu, že odborné informácie na stránke sú uvedené v tomto jazyku.

Webstránka má 3 rôzne typy obsahu:

- popis podporných služieb, kontaktné informácie a mapy, ľudia môžu zadať kľúčové slovo a objavia sa im služby, ktoré sa téme venujú a sú geograficky najbližšie
- tematické články, napr. o násillí na deťoch, sexuálnom násillí
- službu „otázky a odpovede“

Návštevníci a návštevníčky majú možnosť vyhľadávať tematické podstránky a vyhľadávač napr. po zadaní kľúčového slova „sexuálne násilie“ vyhľadá všetky inštitúcie, ktoré poskytujú služby v tejto oblasti. Na stránke dinutvei.no nájdu prehľad možností pomoci, ktoré sú zobrazené geograficky

podľa toho, z akého miesta človek vyhľadáva informácie (ak sa dá lokalizovať), ale dozvie sa aj o pomoci v rámci celého Nórska. Pri službách sú uvedené kontaktné informácie, otváracie hodiny, webstránka, mail, prípadne ak je tam nejaký čakací list a krátky popis poskytovaných služieb. Na stránku sú doplnené organizácie, ktoré poskytujú služby podľa toho, či spĺňajú štandardy a kvalitatívne kritériá určené zo strany odborníkov a odborníčok NKVTS. Tiež sa k vyhľadávanému slovnému spojeniu objavia všetky relevantné články. Informácie na stránke nie sú dlhé, sú tam odkliky na externé weby.

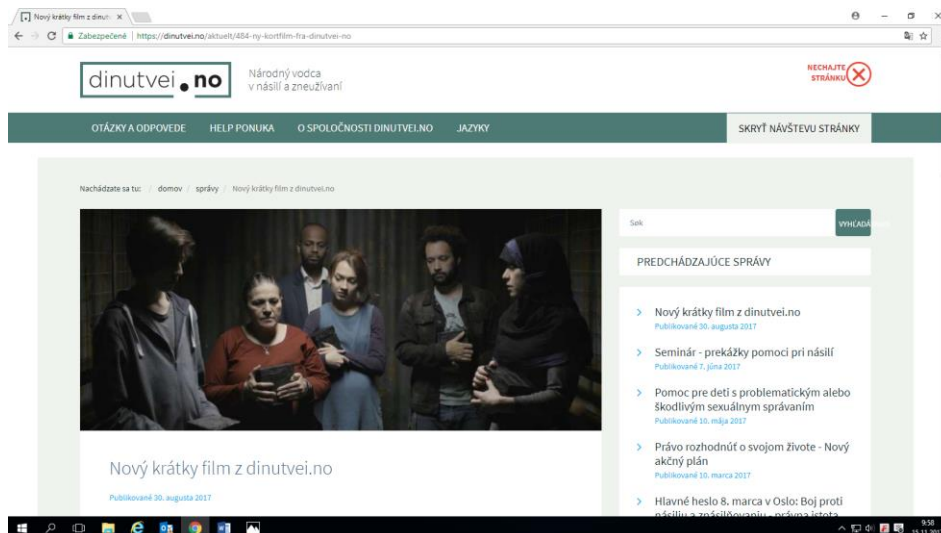

Obr. Príklad zobrazenia informácií o pomáhajúcich organizáciách

<https://dinutvei.no/sok/tilbud?searchword=hjelpetilbud>

Stránka máva cca 200 návštevníkov a návštevníčok denne, ide o unikátne návštevy a ¾ nových návštevníkov, 2/3 ľudí hľadá priamo v obsahu webstránky. Stránka je tiež dostupná ľuďom so zdravotným znevýhodnením podľa európskych štandardov. Majú tam osobitný článok o bezpečnostných opatreniach (viď. kap. 4). Stránka je propagovaná na sociálnych sieťach, na obrazovkách v čakárňach u lekára a lekárky, jej zamestnanci a zamestnankyne posielali mail o nej všetkým samosprávam, informujú o nej na konferenciách a seminároch. Venuje sa aj kampani a prevencii, napr. je tam prezentovaný film, ktorý ukazuje rôzne druhy násilia v blízkych vzťahoch a kde je možné v takých prípadoch vyhľadať pomoc. Film "Tu je pomoc" vytvoril filmár a dokumentarista Nefise Özkal Lorentzen.

<https://dinutvei.no/aktuelt/484-ny-kortfilm-fra-dinutvei-no>

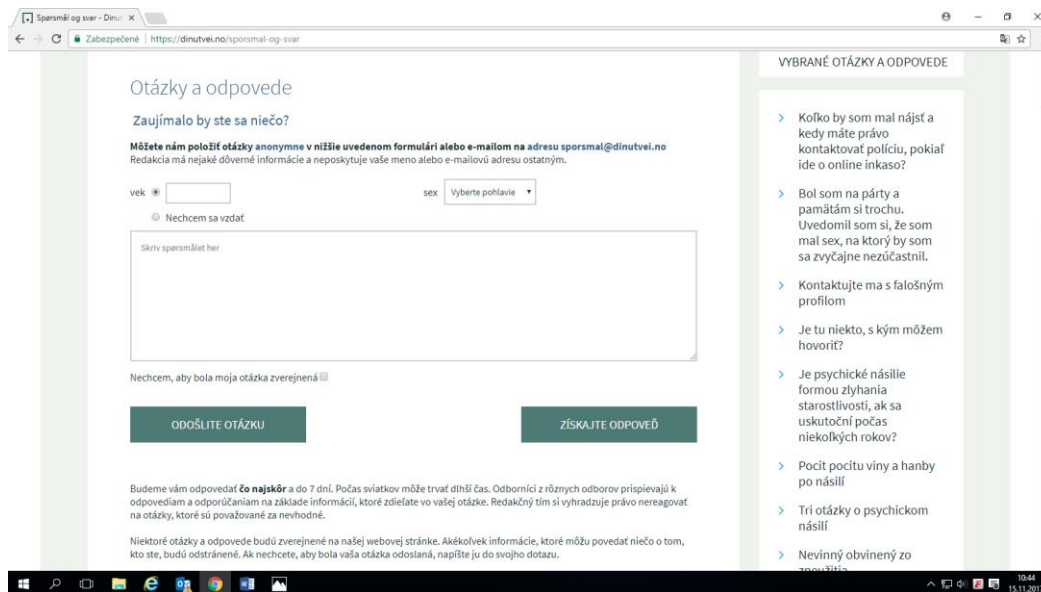

Ako už bolo spomínané, webový portál nie je konkurentom existujúcich online informačných služieb. Mal by byť "navigátorom" pre rôzne služby pomoci v celej krajine. Prostredníctvom triedenia informácií pre ľudí, ktorí zažili násilie a prostredníctvom efektívneho poskytovania informácií a osvety, by portál mal prispieť k zníženiu počtu prípadov násilia a k tomu, že tí, na ktorých je páchané násilie dostanú adekvátnu pomoc tak rýchlo, ako je to možné. Portál obsahuje aj rady a usmernenia, články a odkazy na rôzne výskumy, ktoré robí NKVTS, napr. v oblasti vplyvu reviktimizácie na násilie, v oblasti násilia v rámci etnických minorít, v oblasti prepojenia medzi ľuďmi, ktorí zažili násilie a poskytovanými sociálnymi službami a systémom spravodlivosti, v oblasti mrzačenia ženských genitálií. Sú tam teda správy, akademické odborné články, informácie o seminároch a konferenciách, informácie v médiách. Akékoľvek pripomienky k webu môžu návštevníci a návštevníčky písať na mail contact@dinutvei.no.

2.1 Služba „Otázky a odpovede“

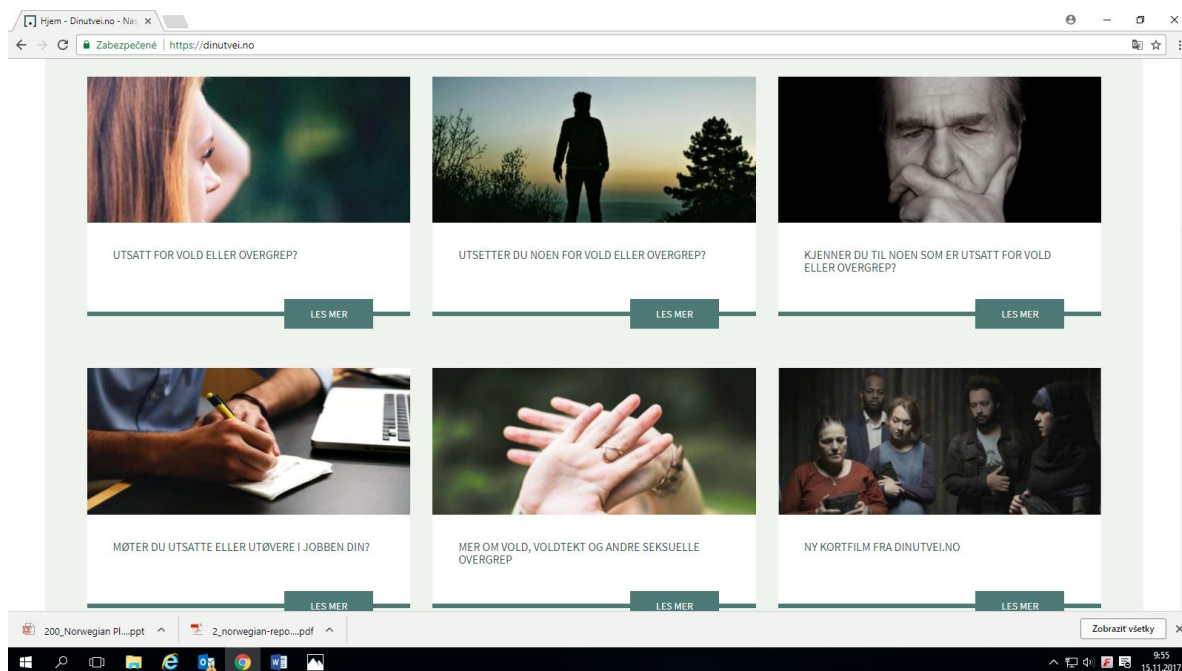
Táto služba ponúka odpovede na anonymné otázky. Pre návštevníkov a návštevníčky je možnosť uviesť pri otázke rod a vek. Keď niekto pošle otázku, dostane heslo, prostredníctvom ktorého nájde svoju odpoveď. Administrátor vidí, či tí, ktorí zaslali otázku, si odpoveď prečítali alebo nie. Pritom klientky a klienti majú možnosť aj reagovať na odpoveď, ktorú dostali od odborníčov na webstránke. Niektoré odpovede na opakujúce sa otázky administrátori zvyknú zverejniť, ale zároveň sa vo formulári pýtajú, či môžu odpoveď na otázku uverejniť. Na stránke je možnosť poslať otázku aj formou emailu. Vypracovanie odpovede trvá v priemere 2 – 4 dni.

Stránka upozorňuje, že neponúka lekársku alebo núdzovú pomoc a pri akútnych a život ohrozujúcich situáciách majú ľudia zavolať políciu a rýchlu zdravotnú pomoc.

3 Štruktúra a obsah webportálu „Vaša cesta von z násilia“ www.dinutvei.no

Informačná štruktúra portálu je rozdelená do 5 častí, ide o informácie pre tie a tých, ktorí zažili rôzne formy násilia, informácie pre tých, ktorí páchajú násilie, informácie pre tretie strany a blízkych ľudí, ďalej poznatky pre profesie, ktoré sa môžu stretnúť so ženami a ľuďmi, ktorí sú ohrození násilím a nakoniec sú tam základné odborné informácie o problematike násilia na ženách, v partnerských vzťahoch a sexuálneho násilia.

<https://dinutvei.no/>

3.1 Pre ľudí, ktorí zažili násilie

Prvá časť portálu je určená pre ľudí, ktorí zažili alebo zažívajú násilie a zneužívanie. Zameriava sa jednak na problematiku znásilnenia a sexuálneho násillia, ako aj na násilie v párových vzťahoch. Popisuje, aké sú bežné reakcie ľudí po takomto čine a čo môžu urobiť, ak nie sú schopní zavolať lekára. Tiež sa venujú špeciálne mladým ľuďom, ktorí zažili domáce násilie. Osobitnú pozornosť venujú tiež mrzačeniu pohlavných orgánov u žien, keďže v Nórsku je veľa prisťahovalcov z krajín, kde sa tieto praktiky vykonávajú. Informuje aj o nútených manželstvách (v Nórsku sa stáva aj to, že rodičia napr. z Ázie predajú dcéru alebo syna do zahraničia). Táto časť tiež zdôrazňuje, že obeť majú právo na bezplatného právnik a na čo nemajú zabudnúť, resp. na čo sa pripraviť, ak sa chystajú vypovedať na polícii.

3.2 Pomáhajúce organizácie

V ďalšej časti sa uvádza, kde ženy a ľudia zažívajúci násilie môžu hľadať pomoc a čo **je napr. miesto prvého kontaktu**. Miesta prvého kontaktu poskytujú lekársku pomoc a poradenstvo. Osoby, ženy, ktoré zažili násilie tam nepotrebujú odporúčanie lekára a táto služba je bezplatná. Poskytnú im pomoc nezávisle od toho, či sa rozhodnú napadnutie ohlásiť na polícii. Niektoré miesta prvého kontaktu sú otvorené dvadsaťštyri hodín denne. Na miestach prvého kontaktu pracujú lekárky a lekári, zdravotné sestry a sociálni pracovníci a pracovníčky. Zamestnanci a zamestnankyne majú povinnosť zachovávať mlčanlivosť, takže informácie o ľuďoch môžu zdieľať s inými len s ich súhlasom alebo v prípade, že sú v ohrození zdravia či života. Miesta prvého kontaktu vedia v prípade potreby zabezpečiť tlmočníka. Poskytované služby sú nasledovné:

- rozhovor v bezpečnom prostredí
- lekárske vyšetrenie za účelom zistenia, ošetrenia a prevencie poranení či nákazy
- tehotenský test
- vyšetrenie súdneho lekára za účelom zabezpečenia dôkazov
- pomoc pri kontaktovaní polície
- pomoc aj v prípade, že k násilnému činu došlo v minulosti
- pomoc pri kontaktovaní právnik (bezplatne) nezávisle od nahlásenia činu na polícii
- informácie o ďalšej pomoci, krízových centrách a ďalších relevantných inštitúciách

Tiež tam nájdú informácie o tom, **čo je krízové centrum v Nórsku**. Krízové centrum poskytuje pomoc tým, ktorí zažili / zažívajú násilie zo strany partnera, rodiny alebo iného blízkeho človeka. Títo ľudia, najmä ženy, sa pritom nemusia nachádzať v akútnej kríze. Centrá v Nórsku ponúkajú ochranu, bezpečnosť a poradenstvo ženám, mužom i deťom. Ponúkajú bezpečné ubytovanie na určitý čas, ale poskytujú pomoc aj tým obetiam, ktoré ubytovanie nepotrebujú. Pomoc aj ubytovanie v centre sú bezplatné. Centrum môžu navštíviť priamo, bez objednania sa či odporúčania. Centrum obyčajne zabezpečuje:

- rozhovory
- pomoc pri kontakte s inými pomáhajúcimi zariadeniami
- informácie o právach a možnostiach
- poradenstvo (vrátane právneho poradenstva)
- skupinové rozhovory a aktivity
- kontinuálnu podporu

Centrá poskytujú poradenstvo aj telefonicky. Klientky a klienti môžu zostať v anonymite, t. j. nemusia do telefónu prezradiť svoje meno, podobne ako je to na národnej linke na Slovensku, ktorá má číslo 0800 212 212. V prípade otázok a záujmu o informácie ohľadom poskytovanej pomoci môžu

krízové centrá kontaktovať aj príbuzní obetí násilia, verejné inštitúcie poskytujúce pomoc obetiam násilia, školy a podobne. Zamestnankyne a zamestnanci krízových centier majú vzdelanie v danom odbore a/alebo skúsenosti s prácou so ženami, ktoré zažili násilie a ďalšími cieľovými skupinami. Keďže musia zachovávať mlčanlivosť, informácie môžu zdieľať s inými len s ich súhlasom alebo v prípade, že sú v ohrození zdravia či života. Ani klientky centier nesmú informácie o nich šíriť ďalej. Krízové centrá vedia v prípade potreby zabezpečiť tlmočníka. **V Nórsku majú všetky mestá a obce zo zákona povinnosť poskytovať služby krízových centier.** Často majú viaceré obce spoločné krízové centrum. Väčšina centier má bezbariérový vstup a obce musia nájsť alternatívne riešenie, ak ich služby nie sú prispôsobené zdravotne znevýhodneným ľuďom. Sekretariát krízových centier je členská organizácia krízových centier, ktorá spravuje aj organizáciu ROSA pomáhajúcu obetiam obchodu s ľuďmi zneužívanými na prostitúciu.

Príklad krízového centra v Oslo

V Oslo krízovom centre môžu ženy získať pomoc, ak boli vystavené fyzickému násiliu, psychickému násiliu, manipulácii, obťažovaniu alebo podobne. Krízové centrum v Oslo vzniklo už pred 50 rokmi a od svojich počiatkov poskytuje služby ženám, ktoré zažili násilie, ale aj mužom. V súčasnosti má zmluvu s mestom Oslo na 10 rokov s tým, že zabezpečí poskytovanie špecializovaných služieb v tejto oblasti v meste.

Krízové centrum Oslo poskytuje nasledovné služby

V rezidenčnom centre môžu ženy a ich deti žiť dlhšiu dobu, keď potrebujú bezpečie vo vzťahu k tomu, kto násilie na nich páchal. Bezpečný dom má 24-hodinovú službu. Klientky v ňom môžu získať:

- dočasné bezpečné miesto pre život
- psychologické poradenstvo a poradenstvo týkajúce sa ich situácie
- individuálne rozhovory
- pomoc pri spracovaní násilných zážitkov
- pomoc pri kontaktovaní verejných inštitúcií
- pomoc pri kontaktovaní právnikovi alebo právničky
- pomoc pri kontaktovaní polície v prípade potreby a pri poskytovaní inej praktickej pomoci

V Bezpečnom ženskom dome je k dispozícii cca 100 miest pre ženy a ich deti a ročne je tam ubytovaných cca 1000 klientok. Krízové centrum má aj denné poradenské centrum pre ženy, ktoré boli alebo sú vystavené jednému alebo viacerým druhom násilia, ale ktoré nežijú v krízovom centre.

Denné poradenské centrum ponúka:

- rozhovory
- psychologické poradenstvo
- pomôže nájsť právnikovi (ten je k dispozícii v pondelok od 13:00 do 18:00 na nezáväznú konzultáciu)

V centre sa ženy môžu zúčastniť aj svojpomocných skupín, riešiť svoje vzťahy s deťmi, ktoré tiež boli vystavené násiliu, vytvárať si sociálne siete. Môžu sa tiež zúčastniť kurzu na prevenciu a identifikáciu násilia, nie je nutné zapisovať sa tam, môžu sa ho zúčastniť anonymne, koná sa vždy v rovnakých časoch, v štvrtok od 17.15 - 18.15. Môžu im tiež zabezpečiť aj opatrovatelku na stráženie detí počas týchto kurzov.

Deti v krízovom centre Oslo

Každoročne príde veľa detí do krízového centra spolu s ich matkou. V Oslo krízovom centre existuje samostatný tím pre deti a mládež. Robia nasledovné služby pre deti a dospelých:

- primárne kontaktné informácie
 - detské telefonáty
 - detské stretnutia / detské skupiny
 - požičiavanie kníh
 - vyučovanie
 - organizované aktivít pre deti a mládež
 - spoločná činnosť pre matky a deti
 - sledovanie po premiestnení do iného centra, alebo presťahovaní
- Krízové stredisko má tiež kurz spolupráce pre matky a s deťmi.

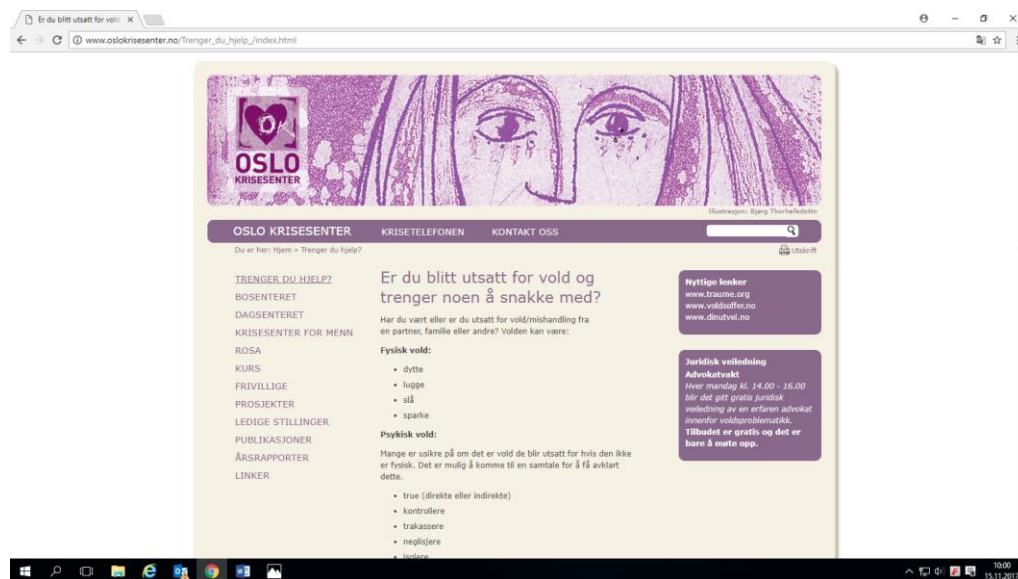
Krízové centrum pre mužov

Ak boli muži vystavení násiliu / zneužívaniu od partnera alebo partnerky, rodiny alebo niekoho iného, môžu tiež kontaktovať Krízové centrum Oslo.

Čo môžu získať:

- psychologické poradenstvo a poradenstvo týkajúce sa ich situácie
- bezpečné miesto na bývanie
- pomoc pri kontaktovaní verejných inštitúcií
- praktická pomoc a pomoc pri obnovení svojho života
- obsahom rozhovorov môže byť poradenstvo, informácie, mapovanie situácie, pomoc pri hľadaní riešení, spracovanie emócií.

Krízové centrum pre mužov je striktné oddelené v inej budove a v inej časti mesta od krízového centra pre ženy. Má k dispozícii cca 20 miest.

<http://www.oslokrisesenter.no/>

Ďalšia časť webstránky sa venuje sociálno – právnej ochrane detí a akú pomoc môžu mladí ľudia dostať v tzv. **ambulanciách pre mládež** a u školského psychológa alebo psychologičky. Ambulancia pre mládež je doplnkovou službou k školskej ambulancii. Je zameraná na mládež vo veku do 20 rokov, niektoré obce však rozšírili svoje služby pre mládež až do veku 24 rokov. Služby sú určené mladým, ktorí sa chcú porozprávať s dospelým človekom o svojich menších aj väčších problémoch. Mladí tu môžu získať rady a usmernenie a tiež tu môžu podstúpiť vyšetrenie či liečbu prispôbenú ich potrebám a na vlastné želanie.

Stránka tiež napr. odporúča kontaktovať praktického lekára, psychologické poradne, rodinné poradne alebo poradne pre drogovu závislých, ak je to súčasťou problémov človeka, ktorý zažíva násilie. **Rodinné poradne** poskytujú bezplatnú pomoc a poradenstvo párom a rodinám, ktoré majú ťažkosti, konflikty alebo krízu. Ide o ochranu rodiny pred hnevom a násilím. Niektoré kancelárie majú individuálne ponuky pre rodiny vystavené násiliu. Ak je návštevnosť poradne vysoká, uprednostnia sa rodiny s deťmi. Ponúkajú: párovú terapiu, rodinnú terapiu, usmernenie rodičovstva, riešia rodičovské spory, poskytujú programy spolužitia. Pracujú tam psychológovia a psychologičky, pedagógovia a pedagogičky a sociálni pracovníci a pracovníčky, ktorí majú kompetencie v rodinnej terapii.

Stránka tiež venuje dôležitú pozornosť starostlivosti o ženu počas tehotenstva a starostlivosti o rodinu po narodení dieťaťa. **Tzv. detské ambulancie** poskytujú poradenstvo tehotným ženám a novopečeným rodičom. Súčasťou práce zdravotníckeho personálu je pýtať sa všetkých tehotných žien na násilie, a to na súčasné i minulé skúsenosti. Detská ambulancia je teda miestom, kde môžu aj z vlastnej iniciatívy hovoriť o násilí, napríklad ak sú oni alebo ich deti v ohrození.

Tiež tam nájdete informácie, ktoré sa venujú starším ľuďom. A osobitne sa venujú aj problematike incestu, čo je na Slovensku zatiaľ veľké tabu.

Takisto ľudia, ktorí zažili znásilnenie sa môžu obrátiť v Nórsku na **Poradňu pre ľudí, ktorí zažili znásilnenie a sexuálne násilie (DIXI)**. Poradenské centrum poskytuje bezplatnú pomoc ženám a mužom, ktorí sa stali obeťou znásilnenia, ako aj pomoc ich príbuzným. Centrum neposkytuje liečbu, ale radí ľuďom, ako môžu vziať život do vlastných rúk a riadiť ho podľa vlastných predstáv.

Služby poradenského centra:

- osobné rozhovory s ľuďmi, so ženami, ktoré zažili znásilnenie a ich príbuznými,
- skupinové rozhovory pre nich a ich príbuzných,
- bezplatné právnické služby,
- telefonické poradenstvo a poradenstvo prostredníctvom e-mailu a textových správ,
- pomoc pri kontaktovaní subjektov poskytujúcich poradenstvo a pomoc,
- tematické večery, prednášky a informácie určené subjektom poskytujúcim poradenstvo a pomoc.

Stránka sa venuje aj veriacim ľuďom, ktorí zažili násilie, a ktorí majú špecifické potreby a uvádza ďalšie tipy na poradne.

3.3 Polícia - ochranné opatrenia

Na stránke sa ďalej uvádza, čo pre ľudí / ženy, ktoré zažili alebo zažívajú násilie môže urobiť polícia. Dôležitou informáciou pre slovenský kontext môže byť, aké ochranné opatrenia sa v Nórsku využívajú na ochranu žien, ktoré zažili násilie.

Patrí tam napr. **alarm prepojený na políciu a policajná ochrana**, ku ktorým polícia môže pristúpiť, ak sa ohrozeným ženám niekto vyhráža alebo sú v ohrození násilia. Táto služba je bezplatná a dostupná na celom území Nórska. Pri spustení alarmu sa ohrození ľudia dostanú do priameho kontaktu s políciou. Mobilný alarm je dočasný a má slúžiť na vyriešenie akútnych problémov, nie na stále používanie. Prideluje sa maximálne na tri mesiace naraz, v závislosti od stupňa a závažnosti vyhrážok. Na pridelenie alarmu nemusia podať trestné oznámenie, ale musia alebo niekto v ich mene, napr. MVO požiadať o pridelenie alarmu. Pridelenie alarmu posudzuje polícia, niekedy v spolupráci s inými relevantnými subjektami. Policajná ochrana zahŕňa všetko od hliadkovania

polície v mieste bydliska ohrozenej osoby, pracoviska alebo školy, až po pridelenie stálej osobnej ochrany, kedy ju polícia sprevádza z miesta na miesto.

Polícia môže zabezpečiť ochranu v prípadoch, keď ženy vystupujú ako svedkyne alebo poškodené v súdnom konaní, aby sa predišlo stretnutiu s obžalovaným a jeho rodinou. Polícia má možnosť poskytnúť 24-hodinovú ochranu len vo výnimočných prípadoch. V niektorých prípadoch je nevyhnutné, aby sa na kratší či dlhší čas žena a jej deti presťahovali na tajné miesto, napríklad do mestského bytu, krízového centra, hotela alebo do prenajatého bytu, o ktorom nevie nikto vrátane ich rodiny a priateľov. Utajenie pobytu, utajená adresa, nová identita a utajenie vo verejných a súkromných registroch sú prostriedky, ktoré má polícia dispozícií v prípade, že sa žene / ľuďom niekto vyhráža alebo pácha na nich násilie. V Nórsku existujú dva typy utajenej adresy. Utajenie adresy s kódom 7 alebo „dôverná adresa“ znamená, že úrady adresu ľudí, ktorí zažívajú násilie nesmú vydať súkromným osobám. Majú k nej však prístup všetky úrady, ktoré majú prístup k informáciám registra obyvateľov. V jednotlivých prípadoch môže register obyvateľov určitým osobám vydať aj adresu utajenú na základe kódu 7, napríklad veriteľom, ktorí vedia písomne doložiť, že majú voči nim peňažnú pohľadávku po splatnosti. Utajenie adresy s kódom 6 alebo „prísne dôverná adresa“ znamená, že ich adresu úrady nesmú vydať žiadnym osobám. Ich adresa je zaznamenaná len v niektorých častiach systému Registra obyvateľov a má k nim prístup len Daňový úrad. Fiktívna identita znamená, že pravá identita ženy, ktorá zažíva násilie sa odstráni z registra obyvateľov a nahradí sa fingovaným rodným číslom a menom. Žiadosť o novú identitu sa podáva na polícii v mieste jej bydliska. Ak miestna polícia usúdi, že potrebuje žena novú identitu, pošle vec Národnej kriminálnej agentúre. Tá pripraví podklady pre Policajné riaditeľstvo, ktoré má právomoc rozhodovať v daných záležitostiach. Život s novou identitou prináša množstvo každodenných výziev. Agentúra má preto za úlohu pomáhať a byť v kontakte s chránenými osobami.

3.4 Informácie pre páchatel'ov násilia

Táto časť je určená pre tých, ktorí sa dopustili sexuálneho násilia a spáchali násilný trestný čin. Páchatelia násilia sa dozvedia, čo môžu urobiť, ak chcú túto situáciu riešiť a tiež ako ovládať svoj hnev. Sú tam aj informácie pre rodičov, ako zvládať svoj hnev v prípade, ak páchajú násilie na svojich deťoch. Na stránke je popísaná aj existencia linky pre mužov, ktorí zažili násilie, ale ktorí zároveň páchajú násilie, ako aj informácie o prevencii násilia v partnerských a blízkych vzťahoch.

3.5 Tretie osoby, ktoré poznajú niekoho, kto zažil násilie

V tretej časti webovej stránky sú uvedené informácie pre tretie osoby a príbuzných ľudí, ktorí zažívajú / zažili násilie a chcú im pomôcť. Je tam uvedené, na koho sa môžu obrátiť a kde hľadať pomoc, a to aj v prípade, ak ich príbuzní potrebujú pomoc s alkoholovou alebo drogovou závislosťou (napr. Poradenské centrum pre príbuzných alkoholovo a drogovovo závislých), alebo potrebujú psychologickú pomoc (napr. Národná liga psychologickej pomoci príbuzným).

3.6 Profesie, ktoré prichádzajú do kontaktu so ženami/ ľuďmi, ktorí zažili násilie

V štvrtej časti sú na webstránke uvedené informácie pre profesionálov a profesionálky (lekárov/ky, policajtov/ky, psychologičky/psychológov, sociálne pracovníčky/pracovníkov atď.), ktorí prichádzajú do prvého kontaktu s ľuďmi / ženami, ktoré zažívajú násilie v blízkych vzťahoch, alebo sexuálne násilie. Násilie a zneužívanie sú tabuizované témy, násilie často pretrváva a stupňuje sa. Profesionálni pracovníci a pracovníčky sú si často neistí, ako majú otázky o násilí a zneužívaní s dotknutým klientom alebo klientkou rozoberať a čo by mali urobiť. V dôsledku toho tieto témy

neotvárajú, odsúvajú ich a násilie nenahlasujú. Mnohí sa boja, že niečo povedia nesprávne alebo že sa mýlia.

Preto aj pre nich sú na webovej stránke k dispozícii potrebné informácie. Výhodou je, že sú jasné a zrozumiteľné a na prípadné ďalšie informácie sa odkazuje na dostupné poznatky. Tie informácie hovoria o tom, že je veľmi možné, že sa na nich ženy / ľudia zažívajúci násilie obrátia s trápeniami, ktoré s násilím súvisia, ale nie je ľahké si ich všimnúť. Znepokojenie či podozrenie z násilia môže vzniknúť v súvislosti s niečím, čo daná osoba povie alebo urobí. Stránka poskytuje informácie pre identifikáciu násilia a popisuje aj cyklus násilia. Klásť priame otázky o násilí, sexuálnom násilí a znásilnení, či už súčasnom alebo minulom, môže byť pre ženu, ktorá zažila násilie dôležitou podporou. Napríklad väčšina pacientok a tehotných žien vníma ako pozitívne, keď sa ich zdravotnícky personál pýta na násilie, či už sa obeťou násilia stali alebo nie.

Zároveň táto časť odporúča, že ak si profesionáli a profesionálky nie sú istí tým, ako majú postupovať pri podozrení na násilie alebo zneužívanie, majú prebrať záležitosť s kolegyňou či kolegom alebo iným profesionálnym pracovníkom. V Nórsku môžu spolupracovať napr. s krízovými centrami, rodinnými poradňami, odborom sociálnoprávnej ochrany detí, zdravotníckymi organizáciami, Alternatívou k násiliu (ATV) a políciou. V takomto prípade môžu hovoriť o veci anonymne alebo si od dotknutej osoby vypýtať informovaný súhlas. Následne je dôležité s osobou, ktorá zažila násilie prediskutovať situáciu a predstaviť jej existujúce možnosti. Je dôležité zdôrazniť ich zodpovednosť, ale profesionáli a profesionálky musia byť pripravení na to, že ľudia, ktorí zažili násilie majú často protichodné pocity a môžu prejavovať zároveň lásku, nenávisť, vinu, hanbu aj spoluúčasť vo vzťahu k páchatelovi. Preto je potrebné vyhnúť sa odsudzovaniu ostatných ľudí, o ktorých im povedali. Mali by ich informovať, že ľudia reagujú na podobné udalosti rôzne. Neexistujú správne a nesprávne reakcie. Každý potrebuje inú pomoc; mnohí zvládajú situáciu aj bez terapie, iní potrebujú psychologickú pomoc. S ďalšími profesionálnymi pracovníkmi a pracovníčkami sa majú poradiť, akú pomoc klientka potrebuje a či jej túto pomoc budú poskytovať oni alebo budú mať v procese inú úlohu. Ak im človek / žena, ktorá zažíva násilie povie o pretrvávajúcom násilí alebo zneužívaní, musia zvážiť, či je tým naplnená povinnosť zabrániť trestnému činu (podľa Trestného zákona) a či je nevyhnutné neodkladne konať, nahlásiť čin na políciu alebo zabezpečiť ochranu, napríklad vo forme kontaktu s krízovým centrom. Ak má dotyčná osoba v opatere dieťa alebo je dieťa priamo dotknuté, profesionál a profesionálka v Nórsku má povinnosť nahlásiť násilie, podobne ako na Slovensku, odboru sociálnoprávnej ochrany detí. Všeobecne sa odporúča prediskutovať vec s právničkou či právnikom. Každý, kto sa stane obeťou násilia v blízkych vzťahoch, znásilnenia alebo iného sexuálneho násilia má právo na bezplatnú právnu pomoc a advokátku ešte než sa rozhodne podať trestné oznámenie, čo by mal čiastočne riešiť aj na Slovensku novo prijatý zákon na ochranu a podporu obetí trestných činov.

Podľa webovej stránky v akútnych situáciách musia profesionáli a profesionálky venovať pozornosť aj riziku samovraždy, najmä ak je dotyčná osoba obzvlášť zraniteľná alebo ak ide o veľmi ťažkú traumu. V závislosti na priebehu udalosti by mali klientke odporúčať, aby vyhľadala miesto prvého kontaktu alebo pohotovosť či lekára za účelom dokumentácie poranení a lekárskeho vyšetrenia. Spolu s dotknutou osobou treba zvážiť, či potrebuje bezpečnostný plán, aby sa tak zamedzilo ďalšiemu násiliu alebo jeho vystupňovaniu. Viac o bezpečnostných a ochranných opatreniach si môžu na ich stránke odborníčky prečítať napríklad v Príručke pre rodinné poradne pracujúce s prípadmi násilia. Návrhy, ako tematizovať násilie a klásť otázky nezávisle od toho, kto je opytovanou osobou, môžu nájsť napríklad aj v Národnej odbornej smernici pre starostlivosť o tehotné ženy – Ako odhaliť násilie. Tá napríklad odporúča nasledovné¹:

¹ Preložená príručka od L. Kuzmovej je k dispozícii v Inštitúte pre výskum práce a rodiny <http://www.ceit.sk/IVPR/>

- Odporúča sa, aby zdravotný personál v rámci tehotenskej starostlivosti kládol všetkým tehotným ženám otázky o násilí, a to súčasnom i minulom.
- Odporúča sa, aby jednu alebo viacero konzultácií absolvovala žena sama.
- Ak dôjde k odhaleniu násilia, žene bude poskytnutá individuálna pomoc a bude mať možnosť podieľať sa na rozhodnutí o opatreniach a ďalšej pomoci.
- Odporúča sa, aby v súčasnosti zdravotnícky personál nezaznamenával skúsenosti ženy s násilím do tehotenského preukazu.
- V prípade odhalenia násilia je dôležité, aby zdravotníci a zdravotníčky z rôznych odborov navzájom spolupracovali, najmä pri posudzovaní rizík, pri zaisťovaní bezpečnosti a pri odkazovaní klientok na iné subjekty.
- Mestá a obce zabezpečia, aby mal zdravotnícky personál adekvátne vzdelanie a kompetencie. V prípade zistenia násilia na tehotnej žene sú mestá a obce povinné jej zabezpečiť pomoc.
- V prípade, že žena vykazuje symptómy typické pre násilie v partnerských vzťahoch, by sa jej zdravotnícki pracovníci mali pýtať na násilie viackrát počas tehotenstva.

3.6.1 Sociálno – právna ochrana a kuratela v Nórsku

Často aj na Slovensku majú profesionáli a profesionálky problém s tým, kedy informovať odbor sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, že sa v rodine deje násilie. Príklad z Nórska ukazuje nasledovné:

Podľa § 6-4 Zákona o ochrane dieťaťa majú všetci zamestnanci a zamestnankyne verejnej správy, ako aj veľká časť profesionálnych pracovníčok a pracovníkov s povinnosťou zachovávať mlčanlivosť, či už vo verejnom alebo súkromnom sektore, povinnosť informovať odbor sociálnoprávnej ochrany detí okrem iného v prípade, že majú dôvod sa domnievať, že dieťa je doma týrané alebo dochádza k iným zlyhaniam v starostlivosti o dieťa. Povinnosť informovať odbor sociálnoprávnej ochrany detí má dve časti a je nadradená povinnosti zachovávať mlčanlivosť:

1. V prípade podozrenia majú povinnosť z vlastnej iniciatívy a bez vyzvania informovať odbor sociálnoprávnej ochrany detí. Podozrenie sa nahlasuje okamžite. Táto časť sa nazýva „oznamovacia povinnosť“.
2. Ak ich odbor požiada o informácie, majú povinnosť mu ich poskytnúť.

Formulácia zákona v zmysle „majú dôvod sa domnievať“ znamená, že sa nevyžaduje istota alebo „dôkaz“. Podozrenie by však malo mať určitý základ – hmlistá domnienka nie je postačujúca. Vo všetkých prípadoch, kde sa uskutočnilo šetrenie alebo policajné vyšetrenie na základe podozrenia z násilia či zneužívania a kde sa prišlo k záveru, že podozrenia sa zakladajú na pravde, sa odporúča, aby sa upovedomil odbor sociálnoprávnej ochrany detí.

Oznamovacia povinnosť sa vzťahuje aj na jednotlivcov. Ak majú podozrenie, sú povinní ho nahlásiť. Povinnosti sa nezbavujú, ak rovnakými informáciami disponuje niekto iný, napríklad spolupracovník či spolupracovníčka alebo nadriadený a nadriadená. Napriek tomu môže byť rozumné prekonzultovať prípad s osobou, ktorá má skúsenosti s podobným problémom a až následne upovedomiť odbor sociálnoprávnej ochrany detí. Ak si nie sú istí dôvodom nahlásenia, jednou z možností je najprv prípad prekonzultovať s odborom anonymne. Niektoré pracoviská majú prepracované postupy, ako si splniť oznamovaciu povinnosť. Zákon povoľuje neinformovať rodiča dieťaťa o oznámení podozrenia odboru sociálnoprávnej ochrany detí. Platí to obzvlášť vtedy, ak sa nedá vylúčiť, že sa rodič podieľal na násilí alebo týraní. Neinformovať rodiča o oznámení podozrenia je dôležité, aby sa predišlo represáliám voči dieťaťu alebo aby sa dieťa nedostalo do inej nebezpečnej situácie. Na druhej strane v každom konkrétnom prípade by tí, čo majú podozrenie mali zvážiť, či pred informovaním odboru sociálnoprávnej ochrany detí prekonzultujú detaily podozrenia s rodičom.

3.6.2 Regionálne centrá pre násilie, traumatický stres a prevenciu samovrážd slúžia profesionálnym skupinám osôb

Informácie o stránke sú šírené aj cez Regionálne centrá pre násilie, traumatický stres a prevenciu samovrážd, ktoré slúžia profesionálnym skupinám osôb, ktoré prichádzajú do kontaktu s ľuďmi zažívajúcimi násilie, sexuálne násilie, traumatický stres, alebo sú dotknuté migráciou a problematikou samovrážd. RVTS prispievajú k zvyšovaniu kompetencií prostredníctvom vyučovania, poradenstva, konzultácií a networkingu naprieč sektormi, úradmi a inštitúciami verejnej správy na viacerých úrovniach. Regionálne centrá môžu byť tiež inšpiráciou pre KMC do budúcnosti, ako pôsobiť v ostatných regiónoch na Slovensku.

3.6.3 Postupy a mapovacie nástroje na odhaľovanie násillia v partnerských a blízkyh vzťahoch

Veľmi inšpiratívnu príručku, ktorá sa nachádza na tejto webovej stránke sú Postupy a mapovacie nástroje na odhaľovanie násillia v partnerských a blízkyh vzťahoch, ktorú Národné centrum pre výskum násillia a traumatického stresu (NKVTS) vypracovalo pre pomáhajúce organizácie. Obsahuje prehľad obvyklých postupov a mapovacích nástrojov na odhaľovanie násillia v partnerských vzťahoch. Zaručuje to, že sa v jednotlivých organizáciách používajú správne a rovnaké postupy, musia existovať smernice, príručky a iné návody. Tento prehľad je teda užitočný pre tých, ktorí hľadajú existujúce postupy či mapovacie nástroje, a zároveň slúži ako základ pre posúdenie oblastí, pre ktoré je nutné vyvinúť nové postupy alebo smernice. Vypracovanie prehľadu je súčasťou Vládneho akčného plánu proti násilliu v blízkyh vzťahoch 2014-2017 „Život bez násillia“. Poukazuje okrem iného na nedostatky v odhaľovaní násillia páchaného na starších, v odhaľovaní zanedbania starostlivosti o dieťa, ako aj v odhaľovaní násillia v psychiatrických liečebniach a iných zariadeniach pre deti a dospelých poskytujúcich starostlivosť o duševné zdravie.

Pre slovenský kontext sú zaujímavé napríklad nasledovné dotazníky, ktoré sa môžu využiť v inštitúciách ako ochrana pred násillím priamo v nich² :

Opatrenia Hárak 4 – Násillie a vyhrážanie sa násillím (príklad rodinnej poradne)

Čo treba urobiť?	Kto je zodpovedný?	Vykonané
1. Okamžité opatrenia		
Ochrániť osoby, ktorých sa situácia týka.	Všetci prítomní/né	
Ak k násilliu alebo vyhrážaniu dochádza v čakárni, páchatela treba vyviešť z čakárne a priviesť ho do najbližšej ambulancie alebo na chodbu.	Pracovníci/čky, ktorí majú službu (na recepcii) a ostatní prítomní	
Ak je pracovník/čka v ambulancii s klientkou sama a ostatní pracovníci pokladajú situáciu za nebezpečnú, jeden z nich zaklope a opýta sa, či dotyčná pracovníčka nepotrebuje pomoc.	Vedúci/ca alebo ostatní prítomní	
Zvážiť, či pracovník/čka potrebuje pomoc	Vedúci/ca alebo ostatní	

² Preklad dotazníkov od Ľ. Kuzmovej je k dispozícii v Inštitúte pre výskum práce a rodiny <http://www.ceit.sk/IVPR/>

kolegu/kolegyne.	prítomní																						
Poskytnúť prvú pomoc – ošetrovanie, psychologickú pomoc, prípadne zavolať sanitku.	Vedúci/ca alebo ostatní prítomní																						
Pri ľahších poraneniach odviešť poraneného/poranenú na pohotovosť.	Vedúci/ca alebo ostatní prítomní																						
Zvážiť pomoc polície.																							
Podať trestné oznámenie na políciu.																							
2. Ďalšie opatrenia v ten istý deň																							
Zvážiť zavretie ambulancie.	Vedúci/ca																						
Zrušiť objednaných klientov/klientky daného pracovníka.	Vedúci/ca																						
Pracovníčky/ci, ktorí boli zapojení do situácie, sa zídu na debriefingu, príp. vyhľadajú krízovú pomoc.	Vedúci/ca																						
Postarať sa o pracovníka/čku, ktorý bol priamo zapojený do situácie.	Vedúci/ca																						
Dohliadnuť na to, aby sa dotknutá/tý dostal bezpečne domov.	Vedúci/ca																						
Zvážiť medializovanie prípadu, pripraviť si vyjadrenia (pozri osobitný postup pri kontaktovaní médií).	Vedúci/ca																						
Kontaktovať riaditeľa/riaditeľku.	Vedúci/ca																						
3. Ďalšie opatrenia																							
Všetci zamestnanci a zamestnankyne sa zídu na porade.	Vedúci/ca																						
Zistiť, či niekto nepotrebuje pomoc a ponúknuť pomoc/terapiu pracovníkom a pracovníčkam, ktorí boli priamo zapojení do situácie, ako aj ďalším pracovníkom a pracovníčkam.	Vedúci/ca																						
Nahlásiť úraz poisťovni - vyplniť tlačivo.	Vedúci/ca																						
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Relevantné kontakty</th> <th>Telefónne číslo</th> <th>Vykonané</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Záchranná služba</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Polícia</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vedúci/ca</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Inšpektorát práce</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Regionálny úrad</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sociálna poisťovňa</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Relevantné kontakty	Telefónne číslo	Vykonané	Záchranná služba			Polícia			Vedúci/ca			Inšpektorát práce			Regionálny úrad			Sociálna poisťovňa		
Relevantné kontakty	Telefónne číslo	Vykonané																					
Záchranná služba																							
Polícia																							
Vedúci/ca																							
Inšpektorát práce																							
Regionálny úrad																							
Sociálna poisťovňa																							

Rodinní príslušníci/ky	Pozri osobitný zoznam	
Riaditeľ/riaditeľka		

3.6.4 Samosprávne (mestské a obecné) akčné plány na zamedzenie násilia

Pre kontext Slovenska môžu byť zaujímavými aj samosprávne (mestské a obecné) akčné plány na zamedzenie násilia v blízkych a partnerských vzťahoch kde na stránke existuje príručka³, ktorá pomáha pri vytváraní takýchto akčných plánov pre samosprávy. Akčné plány na zamedzenie násilia v blízkych vzťahoch majú zabezpečiť, aby mestá a obce venovali pozornosť násiliu a aby sa poškodeným dostávala komplexná pomoc. Úlohou akčných plánov je rozšíriť vedomosti zamestnancov miest a obcí a posilniť spoluprácu medzi profesionálnymi skupinami, sektormi a inštitúciami verejnej správy. Príručka sa zaoberá dôležitými otázkami ako:

- Čo je akčný plán?
- Ako sa pustiť do vypracovania akčného plánu?
- Čo by mal akčný plán obsahovať?
- Ako prejsť od plánu k činom?

Príručka obsahuje aj príklady, ako by mal akčný plán vyzeráť a užitočné odkazy.

3.7 Sexuálne násilie

Piata tematická stránka informačného portálu sa venuje informáciám a poznatkom o násilí, znásilňovaní a iných sexuálnych deliktoch. V tejto časti sú poskytnuté základné edukačné informácie o problematike násilia na ženách a domáceho násilia. Popísaný je cyklus násilia, definície násilia, rôzne formy násilia, čo je sexuálne násilie, koľko ľudí sa stáva obeťami násilia (výskumy a štatistiky), čo je násilie na internete (kyberšikana) a digitálne násilie. Tiež sa venuje ľuďom s viacnásobným znevýhodnením a diskrimináciou ako sú ľudia so zdravotným znevýhodnením a telesným postihnutím, ženy s prisťahovaleckým a utečeneckým statusom. Venujú sa tiež násiliu páchanému na starších ľuďoch. Ďalej sú tam informácie o mrzačení pohlavných orgánov a nútených manželstvách, o tom, čo hovorí trestný zákon o pohlavnom styku a znásilnení, sexuálnom správaní, obťažovaní. Tiež sa venuje tabuizovanej otázke incestu. Popisuje tresty za násilie a úlohu právnika a právničky vo vyšetrovaní a súdnom procese.

4 Bezpečnosť webovej stránky

Dôležitou otázkou pri webstránkach, ktoré sa venujú problematike násilia na ženách je ich bezpečnosť a utajenosť. Webová stránka www.dinutvei.no má hneď **vpravo hore červený tzv. „escape button“**, čiže tlačidlo úniku, čo znamená, že ak sa pri osobe, ktorá hľadá informácie a pomoc na stránke zjaví násilník, umožní jej to rýchle zmiznutie z tejto stránky. Utajením svojej

³ Národné centrum pre výskum násilia a traumatického stresu (NKVTS) v spolupráci s regionálnymi centrami pre násilie, traumatický stres a prevenciu samovrážd (RVTS) – na podnet Ministerstva spravodlivosti a verejnej bezpečnosti – vypracovalo Príručku pre vypracovanie komunálnych akčných plánov na zamedzenie násilia v blízkych vzťahoch.

návštevy na webovej stránke chránia ľudia svoje súkromné údaje a zabraňujú internetovým prehliadačom, aby ich vystopovali. Keď používajú internet, prehliadač si ukladá informácie o webových stránkach, ktoré navštívili. Webstránka dáva návod na to, ak nechcú, aby sa informácie o stránke a násilí ukladali v histórii, môžu jej návštevníci a návštevníčky použiť tzv. súkromné prehliadanie (anonymné prehliadanie) a prehliadať internet bez toho, aby si prehliadač ukladal informácie o navštívených stránkach. Ak nejakú stránku navštívili bez použitia súkromného prehliadania a želajú si dodatočne vymazať históriu prehliadaných stránok, musia vymazať cookies a históriu prehliadania. Nižšie je uvedený návod zo stránky na spustenie súkromného prehliadania a na vymazanie cookies a históriu v rôznych internetových prehliadačoch, ktorú možno využiť aj pri posilnení bezpečnosti webstránky www.zastavmenasilie.gov.sk.

Klávesové skratky pre Windows (PC)

Zapnutie súkromného prehliadania

Internet Explorer: Ctrl + Shift ↑ + P

Firefox Browser: Ctrl + Shift ↑ + P

Chrome Browser: Ctrl + Shift ↑ + N (v prehliadači Chrome sa súkromné prehliadanie nazýva režim inkognito)

Opera: Ctrl + Shift ↑ + N

Vymazanie histórie a cookies

Internet explorer: Ctrl + Shift ↑ + Delete ☒

Firefox Browser: Ctrl + Shift ↑ + Delete ☒

Chrome Browser: Ctrl + Shift ↑ + Delete ☒

Klávesové skratky pre OSX (Mac)

Zapnutie súkromného prehliadania

Safari Browser: Shift ↑ + Cmd ⌘ + N

Firefox Browser: Shift ↑ + Cmd ⌘ + P

Chrome Browser: Shift ↑ + Cmd ⌘ + N

Opera Browser: Shift ↑ + Cmd ⌘ + N

Vymazanie histórie a cookies

Safari Browser: Alt ⌘ + Cmd ⌘ + E

Firefox Browser: Shift ↑ + Cmd ⌘ + Delete ☒

5 Odporúčania pre webovú stránku www.zastavmenasilie.gov.sk

Z analýzy informácií a fungovania webovej stránky www.dinutvei.no možno zhrnúť nasledovné odporúčania pre webový portál www.zastavmenasilie.gov.sk:

- Sprehľadniť stránku www.zastavmenasilie.gov.sk rozdelením na 5 sekcií na informácie pre
 - obeť, ktoré zažívajú násilie,
 - pre páchatel'ov,

- pre tretie osoby a príbuzných,
- pre pomáhajúce profesie,
- kampane a vzdelávanie.
- Osobitne doplniť adresár pomáhajúcich organizácií o technickú možnosť zobrazovania miesta organizácie na mape (aspoň lokalita) a možno, aby sa návštevníkom a návštevníčkam tieto informácie ukázali, keď zadávajú kľúčové slovo.
- Tiež navrhujeme presne popísať, aké služby zariadenia poskytujú, akým formám násilia sa venujú, možnosti ich kontaktovania (časové obmedzenia), dostupnosť, základný mailový a telefonický kontakt a či ide o bezpečnú stánku, či sa dá rýchlo opustiť atď..
- Navrhuje sa tiež zabezpečiť previazanosť na ďalšie linky pomoci a previazanosť na všetky relevantné inštitúcie v rámci multiinštitucionálnej spolupráce, kontakty a odkliky na ich webstránky a facebook.
- Odporúča sa vytvoriť zrozumiteľný glosár základných pojmov s odkazom už na existujúce dostupné zdroje o problematike na stránkach špecializovaných ženských organizácií.
- Tematicky zoskupiť všetky vytvorené príručky, výskumy ako aj ďalšie informácie na stránke podľa zvolených odborných tém.
- Odporúča sa zaviesť na stránke možnosť rýchleho vypnutia webstránky a doplniť návod o bezpečnostných inštrukciách, ako utajiť návštevu stránky v histórii v prípade potreby.
- Odporúča sa preložiť informácie na stránke do jazykov všetkých národnostných menšín a etnických minorít, ktoré žijú na Slovensku a rozšíriť rozsah poskytovaných informácií v anglickom jazyku.
- Do budúcnosti navrhujeme zvážiť vytvoriť regionálne kontaktné body, ktoré by boli k dispozícii odborníkom a odborníčkam v regiónoch pre vysvetlenie a informovanie o danej problematike.

6 Záver

Na záver možno zhrnúť, že študijná cesta v Nórsku, na podklade ktorej vznikla aj táto analytická práva bola prínosným zdrojom informácií v tom, ako komunikovať tému násilia na ženách, domáceho násilia ako aj sexuálneho násilia rôznym cieľovým skupinám a širokej verejnosti.

Je zjavné, že aj vládny portál www.zastavmenasilie.gov.sk spĺňa mnohé z týchto kritérií, ale uvedené poznatky môžu napomôcť portál ešte viac skvalitniť, štruktúrovať a technicky vylepšiť v budúcom období tak, aby zachytával potreby rôznych znevýhodnených skupín zažívajúcich násilie.

Takisto informácie zo správy môžu byť užitočným zdrojom informácií pre profesionálov a profesionálky, ako je napríklad riešená pomoc ženám zažívajúcim násilie a ďalším ľuďom ohrozeným násilím v Nórsku a aké prostriedky sa dajú použiť na ich ochranu. Táto dobrá prax môže byť pre nás inšpiráciou, tak ako naše skúsenosti boli inšpiráciou pre našich nórske partnerov počas študijnej cesty.

Použité zdroje

- prednáška p. Langsether o národnom webovom portáli na študijnej ceste v Nórsku
- <https://dinutvei.no/>
- <http://www.oslokrisesenter.no/>
- preklady príručiek a informácií L. Kuzmovej vypracované v rámci projektu
- prednáška Domestic violence – Norwegian experiences, Line Nersnaes and Hilde Marit Knotten v rámci študijnej cesty

- prednáška Kristiana Hjemdala a Anny Brigitte Morck, výskumný program 2014 – 2019 NKVTS v rámci študijnej cesty v Nórsku
- Action Plan against Domestic Violence 2012
https://www.regjeringen.no/contentassets/a48foa1fb807453cb4469373342374c5/actionplan_domesticviolence.pdf
- <http://www.krisesenter.com/backup240616/the-womens-shelter>